

Hoe bouwen/ontwerpen we over 10 jaar als het aan jou ligt?

Over tien jaar zou duurzaam en circulair ontwerpen en bouwen de standaard moeten zijn. Ik heb goede hoop dat dat ook kan. Naar mijn gevoel vindt er nu echt een omslag plaats. Duurzaam en circulair was lange tijd een onderstroom, maar krijgt steeds meer momentum.

Je ziet het op beurzen en events zoals in Milaan, Dutch Design Week in Eindhoven en ook Material District. Jonge ontwerpers willen zinvol bezig zijn en bijdragen aan een betere wereld, als het even kan met impact. Ze willen oplossingen bieden voor de uitdagingen waar we voor staan, zowel op ecologisch, economisch als sociaal vlak. Niet gedreven door grote idealen of politieke vergezichten, maar praktisch en pragmatisch. Ook steeds meer bedrijven richten zich op duurzaamheid en circulariteit, al was het maar omdat ze zien dat die markt groeit. Of door druk van binnenuit. Zo ondertekenden onlangs driehonderd Amazon-medewerkers openlijk een petitie met de eis dat het eigen bedrijf meer moeite moet doen om in 2030 klimaatneutraal te zijn. Ook IKEA neemt serieuze stappen om over tien jaar volledig circulair te zijn. Dat is ambitieus en daar komt heel wat bij kijken.

Zelf probeer ik een bijdrage te leveren door mijn kennis en ervaring door te geven aan jonge ontwerpers via Yksi Expo en Yksi Connect. Samen met het Young Talent Team organiseer ik tentoonstellingen, presentaties, projecten en workshops rond duurzaam en circulair ontwerpen. Daar betrek ik ook zoveel mogelijk bedrijven bij, zodat die jonge ontwerpers sneller en gemakkelijker toegang krijgen tot die vaak nog gesloten wereld van de hardcore industrie. Werkelijke veranderingen creëer je door collectieven te vormen. Samen de wereld mooier en beter maken met behulp van creatieve processen, daar ligt volgens mij de toekomst van design.

Wat zou elke architect/ontwerper morgen anders kunnen doen om de wereld beter te maken?

De rol van design is verschoven in de loop der jaren. Zelf ben ik opgeleid als interieur- en productontwerper in de jaren '80, toen het vooral ging over esthetiek, over 'mooie dingen maken'. En over het toevoegen van betekenis ofwel emotionele waarde. Beetje bij beetje kwam daar duurzaamheid bij: schade aan het milieu beperken of liever nog voorkomen. Inmiddels zijn we weer een stap verder en begint circulariteit een centraal begrip te worden. Circulariteit gaat veel verder dan het milieu ontzien, energie besparen of

recyclen. Het gaat om het herstellen van het evenwicht tussen de mens en de aarde. Dat vraagt om systeemdenken en een holistische kijk. We zijn nu veel te veel bezig met incidenten en brandjes blussen. We hollen van CO2 en klimaatprobleem naar stikstof, en van voedselverspilling naar plastic soep. Het is aan ontwerpers en architecten om breder te kijken, om de samenhang te laten zien. Daar kun je morgen mee beginnen. Door bij alles wat je bedenkt en maakt na te gaan wat de effecten zijn op mens en milieu, op kortere en langere termijn. Door jezelf voortdurend vragen te stellen: of het niet anders kan, of er geen betere, duurzamere alternatieven zijn. Dat geldt voor elk product of object, voor alle grondstoffen en materialen, voor elke verbinding die je tekent.

Welk advies zou je ontwerpers/architecten willen geven?

Uiteindelijk moeten we een transitie bewerkstelligen, niet alleen op het gebied van energie. Het gaat om een fundamenteel andere manier van produceren en consumeren, onze hele lifestyle moet anders. Dat is een lange en bochtige weg, maar zoals de Chinezen zeggen: elke tocht van 1000 km begint bij de eerste stap. In die transitie kunnen en moeten ontwerpers en architecten een belangrijke rol spelen. Sterker nog, ik vind dat ze een verantwoordelijkheid dragen om hun kennis en kunde daarvoor in te zetten. Dat vraagt dus ook om ethisch besef.

Mijn advies? Durf die stap te maken, durf stelling te nemen als onafhankelijke professional. Hoe vrijer en zelfbewuster je jezelf daarin opstelt, hoe meer je voor elkaar krijgt. Dat heb ik zelf ook ondervonden toen ik een bewuste keuze maakte voor duurzaam en circulair. Al heel snel leidde dat tot nieuwe contacten en opdrachtgevers die pasten bij die route.

En vooral raad ik ontwerpers en architecten aan om zich te laten inspireren door de natuur, want dat is het mooiste voorbeeld van een circulair systeem. Nergens vindt je betere voorbeelden van het sluiten van kringlopen.

Welke ontwerpers en architecten geven het goede voorbeeld als het gaat om het verbeteren en verduurzamen van de wereld?

Architectuur is minder mijn vakgebied, maar bij mij borrelen namen op als Thomas Rau, Paul de Ruiter, Bjarne Mastenbroek en Daan Bruggink. Gelukkig hebben zij inmiddels al veel navolging gekregen. Op het gebied van design vindt ik Dave Hakkens een mooi voorbeeld, met name vanwege de internationale community die hij heeft gebouwd rond zijn open source project Precious

Plastic. Ook heb ik respect voor Boyan Slat (The Ocean Cleanup), prachtig hoe hij een wild idee tot werkelijkheid probeert te maken, ongeacht alle tegenslag. Op grote schaal, met grote partijen en veel publiciteit - alleen dat al zet veel mensen aan het denken. Waardering als commerciële onderneming heb ik voor Niaga. Deze start-up, inmiddels joint venture met DSM, creëert impact door radicaal opnieuw aan de slag te gaan met producten zoals vloerbedekking of matrassen. Dichter bij huis vind ik inspirerend wat Daria Biryukova als deelnemer aan het Yksi Expo Young Talent Team weet te bereiken. Vrijwel in haar eentje heeft ze met veel doorzettingsvermogen een koppeling gelegd met de keramische industrie en probeert ze daar wezenlijke veranderingen tot stand te brengen met een glazuur dat voor meer dan 60% bestaat uit asresten van verbrand huishoud afval.